

Oslo 22. mars 2023

Til Kultur- og likestillingsdepartementet

Innspill til ny Nasjonal bibliotekstrategi 2025-2030

Nasjonalbiblioteket har fått i oppdrag å revidere Nasjonal bibliotekstrategi med en oppdatering av eksisterende tiltak og utarbeiding av nye tiltak. Norsk Bibliotekforening spiller her inn til departementet punkter som bør inn i et arbeid med en ny bibliotekstrategi.

Dagens strategi gjelder i hovedsak Nasjonalbibliotekets arbeid, altså arbeid som skal gjøres av staten. Norsk Bibliotekforening mener at en nasjonal bibliotekstrategi skal legge rammer for alle typer bibliotek og forankres i bibliotekutvikling og bibliotekarbeid på statlig, regionalt og kommunalt nivå. En ny strategi (og en revidert strategi) kan med fordel tydeliggjøre og legge vekt på reell samhandling på tvers av forvaltningsnivåene.

Generelt:

- Samarbeid mellom kunnskap- og kulturfeltet må styrkes reelt. Det må klargjøres tydeligere hvordan Kunnskapsdepartementet skal bidra til en helhetlig strategi.
- Bibliotekstrategien skal inngå som en del av regionale og kommunale planer.
- Alle fylker og kommuner skal ha en bibliotekplan (jf. svensk biblioteklov).
- Legge til rette for mer selvbetjening i bibliotek uten at det erstatter kutt i betjent åpningstid, men er et supplement.
- Arbeide for at sammenslåing av bibliotek og innbyggertorg ikke går på bekostning av det bibliotekfaglige tilbudet til befolkningen.
- Innføre tilsyn med biblioteksektoren.
- En egen lov for fag- og forskningsbibliotek.
- Stille krav til kommunale ressurser som brukes til bibliotek.
- Utrede standardisert tjenestetilbud for folkebibliotekene.
- Folkebibliotekloven er allerede ti år gammel. En evaluering og revidering av loven vil gi nye perspektiver på ønsket bibliotekutviklingen de neste ti årene.

Formidling

- Gjøre søkemuligheter for prosjektmidler enda enklere.
- Utrede effekten av prosjektmidler over tid og ut over det enkelte prosjekt. I hvilken grad fører prosjekter til endringer? Har arenamidler ført til økt satsing på bibliotekene?
- Fokuser på bibliotekenes primærrolle som litteraturformidling og kunnskapsformidling.
- Arbeide mer fokusert på mangfold og inkludering, i samlingsutviklingen, i programmeringsrollen, hos ansatte, brukere og i utdannelsen.
- Styrke den universelle utformingen for alle tjenester på biblioteket.

Samarbeid og utvikling

- Tydeliggjøre samspillet mellom alle bibliotektyper og hvordan bibliotekene er gjensidig avhengig av hverandre for å oppfylle sitt samfunnsoppdrag.
- Videreføre fagbibliotek som viktige kunnskapsleverandører til befolkningen.
- Nasjonalt nettverk for skolebibliotek. UDIR oppretter et nasjonalt nettverk for utvikling og samarbeid om skolebibliotek. F.eks. deltakere UDIR, NB, Kulturrådet, Skolebibliotekarutdanningen, UiA, Skolebibliotekarforeningen og NBF

Infrastruktur

- Ytringsfrihetskommisjonens anbefaling om å sikre gratis tilgang til journalistikk i bibliotekene må gjennomføres gjennom bedre tilgang til digitale lokale- og regionsaviser. Svært mange er ikke tilgjengelige gjennom Pressreader eller andre lignende tjenester.

- Staten skal finansiere en basispakke av digitalt innhold i folke- og skolebibliotek, slik at alle innbyggere får tilgang til kunnskap gjennom tjenester som Atekst/Retriever, Idunn og Pressreader.
- Sektoren trenger et bedre nasjonalt søk. Et videreutviklet «biblioteksok.no» kan gjøre bibliotekene mer uavhengig av biblioteksystem
- Adgang til åpen tilgang – forskningsartikler for alle, uansett tilknytning til utdannings- forskningsorganisasjoner mm., må videreføres som en viktig del av kunnskapsformidling til alle typer brukere som trenger forskning.
- Bidra til at flere bibliotek gir tjenester rundt desentralisert utdanning som studieveiledning, tilgang på faglitteratur og tilpasse fysiske rom på bibliotekene med utstyr og hjelpemidler
- Helsebiblioteket styrkes slik at nasjonale lisenser gir de mest effektive ringvirkninger.
- Helsebiblioteket skal være gratis for alle og være en egen post på statsbudsjettet da mange institusjoner fra flere departementer nyter godt av tjenestene.
- Bibliotek skal ha lokale krise- og beredskapsplaner som omfatter styrking av befolkningens demokratiske rettigheter, styrker kritisk sans og mediekunnskap i befolkningen og bidrar til den opplyste samtalen.

Med vennlig hilsen
Norsk Bibliotekforening

Ann Berit Hulthin
generalsekretær